

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE AGENTULUI SUB ACOPERIRE ÎN CADRUL INVESTIGAȚIEI „UNDERCOVER”

THE RIGHTS AND THE OBLIGATIONS OF THE UNDERCOVER AGENT IN THE UNDERCOVER INVESTIGATION

Artiom ENI, doctorand, lector,
Universitatea de Stat din Moldova,

Abstract: *The statute of the subject of the criminal process supposes the existence of its rights and obligations, based on which the respective subject exercises a procedural function and participates in criminal procedural legal reports. These rights and obligations are to be established by law, in order to know them and to be able to determine the legal consequences of their violation. We propose to analyze the normative framework regarding the rights and obligations of the undercover agent, who acquires them when arranging and conducting the undercover investigation, as well as disclosing them.*

Cuvinte-cheie: *subiect al procesului penal, statut procesual, investigația sub acoperire, agent sub acoperire.*

În conformitate cu prevederile art. 1 alin. (1) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești cu participarea părților în proces și a altor persoane, desfășurată în conformitate cu prevederile prezentului cod [1].

Astfel, din cuprinsul normei citate, fiind coroborate cu prevederile care reglementează statutul procesual al participanților la proces, rezultă că subiecții procesului penal sunt organele care acționează din numele statului și persoanele ca titulari de drepturi și obligații, cu interese și atribuții diferite, stabilite de Codul de procedură penală.

În literatura de specialitate, se menționează că pentru a deține calitatea de subiect al procesului penal se cer a fi întrunite cumulativ următoarele condiții:

- 1) exercitarea funcției procesuale;
- 2) prezența statutului procesual penal, adică a totalității de drepturi și obligații;
- 3) participarea la raporturile juridice procesual-penale; [2, p.103].

În lumina acestor condiții, putem defini noțiunea de subiect al procesului penal ca fiind organele și persoanele care exercită o funcție procesuală, sunt titulari de drepturi și obligații suficiente pentru realizarea interesului procesual, și apar în raporturile de drept procesual penal în condițiile stabilite de Codul de procedură penală.

Prin prisma criteriilor evaluate *supra*, anterior am analizat statutul agentului sub acoperire în sistemul subiecților ai procesului penal, și anume locul pe care îl ocupă în acest sistem.

Astfel, agentul sub acoperire ca subiect procesual contribuie la administrarea probelor în cadrul urmăririi penale, deci exercită o funcție procesuală. Unele din atribuțiile ale acestuia fiind stabilite de prevederile art. 136-138 din Codul de procedură penală și art. 30 din Legea privind activitatea specială de investigație. Totodată, acesta participă la raporturile juridice procesual-penale, și anume este subiectul nemijlocit care efectuează măsură specială de investigație sub formă de investigație sub acoperire, fiind în raport de subordonare cu procurorul care a autorizat-o, punând la dispoziția acestuia în totalitate datele și informațiile obținute, având un interes procesual comun, ceea ce ne permite a conchide că agentul sub acoperire se atribuie la grupul procesual al acuzării, contribuind la realizarea funcției de acuzare în procesul penal [3, p.287].

În această cercetare ne propunem să analizăm statutul agentului sub acoperire prin prisma drepturilor și obligațiilor care le revin acestuia în cadrul procesului penal.

Potrivit art. 6 pct. 20 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, *investigator sub acoperire* este persoană oficială care exercită confidențial activitate specială de investigații, precum și altă persoană care colaborează confidențial cu organele de urmărire penală.

Alte prevederi normative cu caracter procesual - penal nu definesc termenul de investigator sub acoperire, însă atît art. 136 alin. (4) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, cât și art. 30 alin. (4) din Legea privind activitatea specială de investigație, stabilește cine poate fi desemnat în calitate de investigator sub acoperire. Astfel, investigatorii sub acoperire sînt angajați, special desemnați în acest scop, din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Informații și Securitate, Centrului Național Anticorupție, Departamentului instituțiilor penitenciare al Ministerului Justiției ori sînt persoane antrenate pentru efectuarea unei măsuri speciale de investigații concrete.

În contextul prevederilor prenotate, rezultă că investigator sub acoperire în cadrul procesului penal poate fi un ofițer de investigații, special desemnat în acest scop, din cadrul instituțiilor enumerate *supra* sau poate fi o altă persoană antrenată pentru efectuarea investigației sub acoperire.

Pornind de la premisa, că în calitate de agent sub acoperire poate fi desemnat un ofițer de investigații, considerăm că agentului îi sunt opozabile, mai întîi de toate, drepturile și obligațiile prevăzute în art. 11-12 din Legea privind activitatea specială de investigație nr. 59 din 29.03.2012, care poartă un caracter general.

Astfel, potrivit art. 12 alin. (1) din Legea indicată, ofițerul de investigații are următoarele drepturi:

- a) să efectueze măsurile speciale de investigații potrivit competenței și în limitele legii;
- b) să stabilească relații cu persoanele care și-au dat consimțămîntul de a colabora, în mod confidențial, cu subdiviziunile specializate;

- c) să utilizeze sistemele informaționale ce asigură realizarea sarcinilor activității speciale de investigații;
- d) să folosească, pe parcursul efectuării măsurilor speciale de investigații, în bază de contract sau prin acord scris, încăperile de serviciu, locuințele, mijloacele de transport, bunurile întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor, unităților militare, precum și alte bunuri ale persoanelor fizice și juridice;
- e) să fie instruit inițial și continuu.

Potrivit alin. (3) al aceluiași articol, ofițerul de investigații are dreptul să refuze executarea indicațiilor scrise ale procurorului, ale ofițerului de urmărire penală dacă acestea sînt ilegale sau dacă există circumstanțe reale ce pun în pericol viața și sănătatea ofițerului.

În aceeași ordine de idei, în art. 11 al Legii privind activitatea specială de investigație nr. 59 din 29.03.2012 s-a stipulat că ofițerul de investigații are următoarele obligații:

- a) să respecte drepturile și interesele legitime ale persoanei;
- b) să întreprindă, în limitele competenței, toate măsurile în vederea apărării drepturilor și libertăților omului, protecției tuturor formelor de proprietate ocrotite de lege pentru asigurarea securității statului și a ordinii publice;
- c) să execute ordonanțele ofițerului de urmărire penală, indicațiile scrise sau ordonanțele procurorului și încheierile instanței de judecată;
- d) să informeze alte autorități care efectuează activitatea specială de investigații despre faptele ilicite devenite cunoscute, ce țin de competența acestor autorități, și să le acorde ajutorul necesar;
- e) să respecte regulile de conspirație la exercitarea activității speciale de investigații;
- f) să respecte confidențialitatea datelor cu caracter personal ce au devenit cunoscute în timpul efectuării măsurii speciale de investigații;
- g) să respecte proporționalitatea dintre dreptul lezat și necesitatea măsurii ce se efectuează [4].

Subsecvent se reiterează că drepturilor și obligațiile stabilite pentru ofițerii de investigație poartă o semnificație generală pentru agentul sub acoperire. Iar, cînd vorbim despre investigația sub acoperire propriu-zisă, ca măsură specială de investigație, urmează a fi identificat un spectru al drepturilor și obligațiilor particulare ale agentului, dobândite cu ocazia dispunerii de către procuror al acestei măsuri cu desemnarea în această calitate a unui ofițer de investigații sau a unei persoane antrenate în acest scop.

Analizînd cadrul normativ concludent investigației sub acoperire, nu am găsit reglementare expresă a drepturilor și obligațiilor ale agentului sub acoperire.

Însă, acestea pot fi deduse din esența investigației sub acoperire și interpretarea logico-sistemică a prevederilor art. 136-137 din Codul de procedură penală și art. 30 din Legea privind activitatea specială de investigație.

Astfel, în opinia noastră statutul agentului sub acoperire presupune existența următoarelor drepturi:

- de a lua cunoștință cu ordonanța de dispunere a investigației sub acoperire;
- de a fi informat despre fapta, persoana sau persoanele în privința cărora se dispune investigația sub acoperire;
- la instruire inițială și continuă despre scopul, sarcinile și metodele investigației sub acoperire propriu-zisă;
- la protecția confidențialității datelor cu privire la identitatea reală a investigatorului sub acoperire;
- la includere în programul de protecție în condițiile Legii cu privire la protecția martorilor și altor participanți la proces;
- de a refuza executarea indicațiilor scrise ale procurorului, dacă acestea sînt ilegale sau dacă există circumstanțe reale ce pun în pericol viața și sănătatea agentului sub acoperire.

La fel, în cadrul investigației sub acoperire agentul are următoarele obligații:

- de a respecta scopul și sarcinile indicate de către procuror în ordonanța de dispunere a investigației sub acoperire;
- de a nu depăși limitele acțiunilor autorizate prin ordonanță;
- de a pune în totalitate la dispoziția procurorului, care a autorizat măsura specială de investigație, datele și informații obținute din investigația sub acoperire;
- de a executa indicațiile scrise ale procurorului.

Identificarea drepturilor și obligațiilor agentului sub acoperire este necesară pentru cunoașterea statutului său procesual, or comportamentul agentului sub acoperire, atunci când se efectuează măsura specială de investigație, este indisolubil legat și inclusiv determinat de volumul drepturilor și obligațiilor sale.

Prin urmare, investigația sub acoperire aduce rezultate scontate doar atunci când agentul sub acoperire își cunoaște drepturile sale și ele sunt respectate de către procurorul care a dispus măsura specială de investigație, iar obligațiile agentului sunt îndeplinite în modul corespunzător în conformitate cu scopul și sarcinile indicate în ordonanța procurorului, astfel încât drepturile și interesele legitime ale persoanelor supuse investigației sub acoperire să nu fie încălcate.

Referințe bibliografice:

1. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat la 14.03.2003, republicat în

2. Monitorul Oficial al R. Moldova nr.248-251/699 din 05.11.2013, în vigoare din 12.06.2003;
3. Igor Dolea, Dumitru Roman, Iurie Sedlețchi, Tatiana Vîzdoagă, Vasile Rotaru, Adrian Cerbu, Sergiu Ursu, Drept procesual penal, Ed. a 3-a, rev. și completată, Chișinău 2009;
4. Statutul agentului sub acoperire în sistemul subiecților procesului penal. În materialele Conferinței Științifice Naționale cu participare internațională ”Integrare prin cercetare și inovare”, conferință științifică națională cu participare internațională, CEP USM, Chișinău - 2018, ISBN 978-9975-142-50-2 Coli de autor;
5. Legea privind activitatea specială de investigație nr. 59 din 29.03.2012, publicată în
6. Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 113-118/373 din 08.06.2012, în vigoare din 08.12.2012.